

Reactie op advies Adviesraad Sociaal Domein over de Verordening Jeugdhulp 2025

Advies Reactie college

Inleiding

De adviesraad gaat ervan uit dat het college zich realiseert dat er ook een VN-verdrag (VN 1989) is waarin de rechten van het kind worden genoemd.

Ja, dat realiseren wij. Voorop staat dat de Verordening bedoeld is om de jeugdhulp toegankelijk te houden en te verbeteren voor kinderen die zorg en ondersteuning nodig hebben. We zien landelijk en in de Bilt een sterk toenemend aantal kinderen dat gebruik maakt van jeugdzorg. Dat leidt in de huidige krappe arbeidsmarkt tot onverantwoord hoge wachttijden. Onderzoek van het NJI toont daarbij aan dat de meerderheid van de kinderen zich niet geholpen voelt met de ingezette hulp.

Daarnaast is het huidige gebruik voor gemeenten niet meer betaalbaar. Analyse toont aan dat de met name de uitstroom uit zorg - dus het afsluiten van trajecten - achterblijft.

Landelijk is door alle betrokken partijen geconstateerd dat de jeugdwet op dit punt niet uitwerkt zoals deze bedoeld is. Gemeenten hebben te weinig instrumenten om de beoogde omslag te bewerkstelligen. Daarom is de Hervormingsagenda jeugd opgesteld, een agenda met acties die rijk, gemeenten en aanbieders te doen hebben om de zorg wel te verbeteren. De verordening is hier een onderdeel van.

Aan de HAJ zijn geen invoeringsgelden verbonden door het rijk. Gemeenten hebben daarom aangedrongen op het snel opstellen van een model-verordening, om ook via de vast te stellen regels de omslag te kunnen bewerkstelligen.

De voorliggende verordening is in lijn met de landelijke afspraken tussen rijk, gemeenten en zorgaanbieders in de Hervormingsagenda jeugd.

Het betreft hier een VNG modelverordening, die door deskundigen is getoetst. Zoals in het raadsvoorstel beschreven, zijn de keuzes onderbouwd vanuit jurisprudentie.

In de Biltse Maatregelen jeugd die bij de Begroting 2025 gevoegd zijn, zijn de keuzes gemotiveerd. We voeren een samenhangend pakket maatregelen uit, deels in regionaal verband, dat bestaat uit het opbouwen van preventief en collectief aanbod, het beperken van de reikwijdte van de jeugdhulp (via de verordening), nieuwe contracten (per 2027) en het versterken van de monitoring, contractbeheer en toezicht. De Maatregelen jeugd, en daarbinnen de verordening, vormt de eerste stap. We bereiden parallel een Visie op het sociale domein voor, waarin de Hervormingsagenda jeugd een plek krijgt.

Wat betreft onze verantwoordelijkheid voor de zorg en bescherming van kinderen: deze verordening regelt juist dat de beschikbare middelen worden ingezet voor de kinderen die onze zorg en bescherming nodig hebben. De beperking beoogt dat deze voor deze groep sneller en beter beschikbaar is. Daar voor is nodig dat we meer grip krijgen op omvang en duur van de ingezette zorg.

Advies 1

We missen een inhoudelijke onderbouwing van de aanpak van de gemeente m.b.t. preventie, jeugdhulp, de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.

De gemeente De Bilt heeft het Jeugdbeleid ("Jong van Hart, Hart voor jong" 2021-2024), dat gebaseerd is op de doelen van de Jeugdwet, waarin we inhoudelijke standpunten hebben op de genoemde onderwerpen. Ook wordt op dit moment een visie op het sociaal domein voorbereid, waarin ook de Hervormingsagenda jeugd een plek krijgt. Zo lang er geen nieuw beleid is, is het huidige nog van kracht.

De Gemeente beoogt in de verordening 2025 vooral de kosten te beheersen van de jeugdhulp zonder de onderbouwing van een heldere visie en plan.

De indruk wordt gewekt dat de keuzes in de verordening volledig financieel gedreven zijn. Zoals ook te lezen valt in de toelichting op de verordening, in de meest recente voortgangsbrief Jeugd aan de Tweede kamer en de daarbij gevoegde handreiking afbakening jeugdhulpplicht, hebben we een opgave om een maatschappelijke omslag te bewerkstelligen. En daarmee beter in te springen op hulpvragen van kinderen en gezinnen.

Zoals in het raadsvoorstel beschreven, vormen de Maatregelen jeugd / de verordening een onderdeel van een samenhangend pakket van acties vanuit de Hervormingsagenda jeugd (via de Visie op sociaal domein) en de nieuwe regionale inkoop. De voorbereidingen voor de acties vanuit de Hervormingsagenda jeugd worden parallel opgestart.

Met deze verordening openen we de mogelijkheid om het gesprek te voeren over wat ouders zelf kunnen organiseren en het begrenzen van de verantwoordelijkheid van de gemeente. Uiteraard kunnen we niet verwijzen naar preventieve en algemene voorzieningen die er (nog) niet zijn. De werking van de nieuwe verordening zal op dit punt in de loop van het jaar toenemend effect hebben, als we preventieve voorzieningen en algemene voorzieningen opbouwen.

De werking van de nieuwe verordening zal bij de start vooral effect hebben op de omvang en duur van ingezette zorg.

Voor de jeugdbescherming en jeugdreclassering wijzigt deze verordening niets. Daarover werken we binnen de huidige contract- en werkafspraken met Samen Veilig Midden Nederland. In 2025 starten we in bovenregionaal en regionaal verband de invulling vanuit het landelijke Toekomstscenario jeugdbescherming en de nieuwe contractering van de jeugdbescherming en -reclassering.

De Adviesraad kent een dergelijk beleidsplan niet. Mocht dit beleidsplan er wel zijn, dan is de Adviesraad niet om advies gevraagd.

Zie antwoord hierboven, tot vaststelling van de visie op het sociaal domein is het huidige jeugdbeleid nog geldig. Uiteraard krijgt de adviesraad een rol in het vaststellen van de visie op het sociaal domein.

Advies 2

We constateren dat het niet mogelijk is de verordening vast te stellen, aangezien de planmatige en inhoudelijke onderbouwing ontbreekt en daarmee niet voldaan is artikel 2.2 van de Jeugdwet.

We adviseren daarom de behandeling en vaststelling van de verordening uit te stellen totdat voldaan is aan de inhoudelijke onderbouwing, en de verordening hieraan getoetst kan worden.

In hoofdstuk 2 van de Jeugdwet zijn de taken van de gemeente vastgelegd. Op grond van artikel 2.2 Jeugdwet is de gemeenteraad verplicht tot het periodiek vaststellen van een beleidsplan. Dit mag overigens ook een plan zijn voor bijvoorbeeld het gehele sociaal domein om integraal werken te stimuleren. Artikel 2.9 Jeugdwet verplicht de gemeenten een aantal zaken bij verordening te regelen. Beide zijn dus taken van de gemeente. De wet schrijft hierin geen volgorde voor. We hebben een jeugdbeleid, we volgen de landelijke (richt)lijnen én stellen een verordening op.

We raden ten eerste af om de behandeling en vaststelling uit te stellen, omdat we daarmee de beoogde maatschappelijke omslag ook uitstellen. De inhoudelijke onderbouwing voor de verordening heeft landelijk plaatsgevonden. We kunnen het ons ook financieel niet permitteren om langer te wachten met het invoeren van deze verordening. In dat geval gaan we niet binnen het financiële kader in de begroting 2025 blijven.

Advies 3

We adviseren in het plan, onder advies 2, ook deze voorliggende voorzieningen uit te werken.

Dit gaan we doen als onderdeel van het lokale plan om het actieplan vanuit de Hervoringsagenda jeugd in te voeren. Zoals boven gesteld, kunnen we de bepalingen over voorliggende voorzieningen pas ten volle toepassen als deze voorzieningen ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Op dit punt is er geen risico voor het niet bieden van ondersteuning bij hulpvragen.

Advies 4

We adviseren om in het nu ontbrekende plan voor dit dilemma een oplossing te formuleren.

Wederom wordt hier de indruk gewekt dat budgetsturing boven inhoud gaat. Dit is niet het geval. De jeugdwet verandert niet, onze zorgplicht verandert niet. Als een verwijzing noodzakelijk is, wordt deze gegeven, hiervoor hebben wij het volste vertrouwen in de professionals in onze gemeente die deze verwijzingen maken. Dit gebeurt door professionals, die werken vanuit professionele standaarden. De verordening geeft de verwijzende professionals meer handvatten om het gesprek over de in te zetten jeugdhulp te voeren. Zij ervaren een ander dilemma, namelijk dat bedrijfsbelangen van aanbieders te zwaar meewegen bij de hoogte, zwaarte en duur van de ingezette jeugdhulp.

Advies 5

Spreek bij art 4.1. niet om "ondersteuning" maar over "onafhankelijke cliëntondersteuning". Er bestaat hiervoor immers al een voorziening.

De term ondersteuning in artikel 4 lid 1, gaat niet over cliëntondersteuning. Cliëntondersteuning staat vermeld in artikel 5, lid 2.

Advies 6

Geef in een hardheidsclausule duidelijk aan op welke wijze er afgeweken kan worden. Geef ook aan waar een besluit over geformuleerd wordt, in welk artikel afgeweken kan worden. De gemeente neemt altijd een voor beroep vatbaar besluit.

In artikel 2, derde lid, artikel 11 en artikel 13, zesde lid wordt gesproken van "in beginsel". Daarmee is voorzien in ruimte voor een afgewogen afwijking ten aanzien van de genoemde begrenzing en is een hardheidsclausule overbodig. We kiezen bewust bepalingen ten aanzien waarvan afwijking in bijzondere situaties mogelijk moet zijn, dit verdient de voorkeur boven een algemene hardheidsclausule. Ieder contact en iedere inzet van jeugdhulp volgend uit de wet is al maatwerk.

Het niet opnemen van een hardheidsclausule doen we in navolging van het advies van de VNG in de modelverordening.

Artikel 7

Onduidelijk maar wel belangrijk is wie en hoe wordt bepaald wat normaal is, omdat dit richting geeft aan het wel of niet verlenen van een voorziening. Houd daarbij rekening met diversiteit in de Biltse bevolking. In de wet wordt immers expliciet gesproken over "kleine doelgroepen".

Het normale leven is niet hard te definiëren, zoals de ASD ook aangeeft. De professional gaat hierover met het gezin in gesprek. De invulling is een combinatie van professionaliteit van de verwijzer en maatwerk bij de inzet.

Advies 8

We adviseren u een publieksversie te maken.

We zijn het met u eens dat de verordening niet makkelijk te begrijpen is. Een verordening is een juridisch document waarin op heldere wijze de rechten van onze inwoners staan vermeld. We raden af om dit in begrijpelijke taal te herformuleren, omdat dit vaak verwarring veroorzaakt. We werken wel aan een toegankelijke uitleg.